

ČESKOSLOVENSKÝ VOJENSKÝ ODBOJ VO FRANCÚZSKU (1939 – 1940)

Po okupácii českých krajín a vytvorení Slovenského štátu sa popri zahraničných politických centrách protifašistického odboja vytvárali aj československé vojenské jednotky, ktoré sa postupne zúčastnili na ústupových bojoch v Poľsku a vo Francúzsku, podieľali sa na protivzdušnej obrane Veľkej Británie, na bombardovacích náletoch spojeneckého letectva na Nemecko a ním okupované územia, na leteckom zabezpečovaní Diepskej výsadkovej operácie, invázie do severného Francúzska, Arnhemskej a Rýnskej výsadkovej operácii, bojovali v severnej Afrike a v Sýrii. Na východnom fronte bojovali v Charkovskej obrannej operácii, Kyjevskej útočnej operácii, Kyjevskej obrannej operácii, v Žitomírsko-berdičovskej a Korsuňovsko-ševčenkovskej operácii a počas oslobodzovania územia Československa vo Východokarpatskej, Východoslovenskej, Západokarpatskej, Ostravskej a Pražskej operácii.

Prvou krajinou, kde došlo k pokusu o sformovanie vojenskej jednotky z českých a slovenských emigrantov bolo Poľsko, ktoré sa na jar 1939 stalo miestom, kde smerovala značná časť tých, ktorí sa rozhodli vstúpiť do zahraničného odboja. Pre väčšinu z nich však Poľsko znamenalo len možnosť dostať sa do Francúzska resp. do Veľkej Británie, kde sa sústreďovala prevažná časť emigrácie. Cez Poľsko prešlo približne 10 000 emigrantov, medzi ktorými boli nemalou mierou zastúpení aj bývalí príslušníci československej armády. O ich osud sa v tomto čase najintenzívnejšie zaujímal československý vyslanec v Paríži dr. Štefan Osuský, ktorý už 21. marca 1939 vytvoril Ústredný výbor zahraničnej akcie vo Francúzsku a prehlásil sa za jediného *"nositeľa národnej zvrchovanosti česko - slovenskej"*, čo zdôraznil aj v nóte adresovanej francúzskemu ministrovi zahraničných vecí G. Bonnetovi z 3. apríla 1939, keď napísal: *"Zvláštnou zhodou okolností som dnes zo zakladateľov Česko - Slovenska jediný nositeľ národnej zvrchovanosti československej, ktorú predstavuje vyslanectvo v Paríži"*. Pochopiteľne, že tento jeho postoj, ale aj názory na riešenie vzťahu Čechov a Slovákov, sa stal predmetom ostrého politického boja medzi nim a Edvardom Benešom. Osuský presadzoval politické požiadavky autonómie pre Slovensko v rámci obnovenia *"Česko - Slovenska"*. Požadoval, aby nová spoločná republika zachovala, poprípade rozšírila autonómiu, ktorú Slovensko získalo ústavným zákonom č. 299/1938 Zb. z. a n. V memorande z 8. októbra 1939, ktorým sa obrátil na E. Beneša s požiadavkou vydať deklaráciu o štátoprávnom postavení Slovenska v obnovenom *"Česko - Slovensku"*, sa postavil proti pražskému centralizmu, žiadal novú úpravu pomeru Čechov a Slovákov v spoločnom štáte, ktorú vymedzil *"jednotným štátnym občianstvom, spoločnou armádou, zahraničnou politikou, jednotnou obchodnou a colnou politikou a administratívnym zabezpečením týchto činností"*. *"Záležitosti jazykové, kultúrne a správne"* mali spadať do oblasti autonómnej samosprávy. K Osuskému sa v tejto otázke pridali aj ďalší slovenskí emigranti rôznej politickej orientácie, napr. Ján Paulíny - Tóth, Vladimír Clementis a Milan Hodža. Dňa 12. októbra 1939 spoločne skoncipovali *"Memorandum o slovenskej otázke"*, v ktorom pre slovenské orgány (zemskej vládu a snem) požadovali vyhradiť rozhodovanie v otázkach štátnej správy, verejných prác, sociálnej politiky, zdravotníctva, poľnohospodárstva, obchodu, priemyslu, školstva, pôšt, železníc, spravodlivosti a financovania týchto činností.

Najbližším cieľom Š. Osuského na jar 1939 bolo získať súhlas francúzskej vlády na sformovanie česko - slovenskej légie. Keď sa mu to nepodarilo, dohodol možnosť vstupu Čechov

a Slovákov do Cudzineckej légie, eventuálne do koloniálneho vojska, pre asi 4000 osôb. Podmienky, ktoré určila francúzska vláda, boli veľmi tvrdé: dôstojníci všetkých hodností mali byť prijatí v hodnosti podporučíka a mohli byť zaradení do koloniálnej armády, poddôstojníci a radoví vojaci mali byť prijímaní výhradne do Cudzineckej légie, a to ako vojaci.

Súhlas francúzskej vlády so vstupom českých a slovenských dobrovoľníkov do Cudzineckej légie umožnil, aby z poľských prístavov v období od 22. mája do 21. augusta 1939 do Francúzska odplávalo šesť lodných transportov s 1211 československými vojakmi. Z toho bolo 489 letcov (125 dôstojníkov, 20 rotmajstrov, 270 poddôstojníkov a 74 príslušníkov mužstva) a 702 príslušníkov pozemných jednotiek (187 dôstojníkov, 7 rotmajstrov, 170 poddôstojníkov a 398 príslušníkov mužstva). Medzitým v Poľsku pokračovala výstavba čs. vojenskej jednotky, ktorá začala po tom, čo sa 30. 4. 1939 na československom konzuláte v Krakove zišla skupina 40 dobrovoľníkov, z ktorých 7 prijali výzvu konzula dr. Vladimíra Henzla vytvoriť vojenskú jednotku. Na konci prvej dekády mája mala táto vojenská skupina už 90 príslušníkov. Jej veliteľom sa stal nadporučík let. Jiří Král. Členom tejto vojenskej skupiny mohol byť len "Čech, Slovák alebo Karpator alebo Podkarpatský Ukrajinec".

Prví slovenskí vojaci v uniformách prišli do Krakova 10. mája, do konca mája ich bolo spolu 22 a počas júna pribudlo ďalších 64. Medzi nimi boli aj prví dôstojníci slovenskej armády, ktorí sa zapojili do československého zahraničného odboja – nadporučík Ľudovít Sozanský a poručík J. Koreň. Slovenským príslušníkom vojenskej skupiny v Poľsku sa dávalo podpisovať vyhlásenie, že "neuznávajú rozdelenie československého národa na dva" a že "prihlasujú sa k boju o obnovenie republiky, rozumejú tým boj za jednotnú a nedeliteľnú republiku a oslobodenie jednotného a nedeliteľného národa".

Dňa 11. júna 1939 prišiel do Krakova bývalý veliteľ práporu kroměřížského pešieho pluku 3 podplukovník Ľudvík Svoboda, ktorý 19. júna prevzal velenie nad vojenskou skupinou a jej príslušníkov rozdelil do pešieho práporu, delostreleckého oddielu a leteckej perute. Na konci júna velenie poľskej armády československej vojenskej skupine tábor v Malých Bronowiciach a približne o mesiac neskoršie ponúko vojenským špecialistom (letcom, delostrelcom, ženistom a telegrafistom), aby na základe dohody vstúpili do poľskej armády. Ponuka sa však nestrela s pozitívnym ohlasom. Medzi tými, ktorí sa prihlásili do poľského letectva, bola skupina 8 slovenských letcov, ktorí 7. júna 1939 preleteli do Poľska na troch lietadlách Š-328 a jednom A-100, a to Imrich Gablech, Jozef Hrala, Ľudovít Ivanič, Jozef Káňa, František Knotek, Ján Lazar, Jozef Řehák a Karol Valach.

Na konci augusta 1939 poľské velenie rozhodlo o presune československej vojenskej skupiny ďalej do vnútrozemia a prideleno jej tábor v Lesznej pri Baranowiciach. Medzitým stúpol počet príslušníkov skupiny na 870. Medzi nimi bolo aj 430 Slovákov, čo predstavovalo takmer 49,5%. Do tábora v Lesznej bolo odoslaných 632 osôb a zvyšok zostal v Malých Bronowiciach pod velením štábného kapitána F. Divokého.

V deň príchodu do tábora v Lesznej (1. septembra) sa príslušníci skupiny dozvedeli, že nemecké vojská napadli Poľsko. O dva dni neskoršie bola dekrétom prezidenta Poľskej republiky I. Moścického oficiálne povolená výstavba Českej a slovenskej légie. Za jej veliteľa poľské velenie určilo generála Leva Prchalu. Faktickým veliteľom légie však zostal podplukovník L. Svoboda. Rýchly priebeh vojnových udalostí už neumožnil, aby táto prvá československá zahraničná vojenská jednotka bola dobudovaná tak, aby mohla zasiahnuť do bojov ako celok. Na začiatku septembra mala vo výzbroji len 4 ťažké a 9 ľahkých guľometov. V dôsledku postupu nemeckých vojsk, ktorý vytváral hrozbu, že česká a slovenská légia by mohla padnúť do

Vo Francúzsku vzniklo po rozbití Česko-Slovenska centrum čs. zahraničného odboja

Členovia česko-slovenského národného výboru vo Francúzsku

Nástup československého práporu v Agde – október 1939

Veliteľ 1. čs. divízie vo Francúzsku generál Rudolf Viest (vpravo) so štábnym kapitánom Pospíšilom (vľavo) na veliteľstve divízie v Béziers v januári 1940

Odovzdávanie štandard jednotkám 1. čs. divízie vo Francúzsku - Agde - 9. 2. 1940 div. gen. Rudolf Viest

Odovzdávanie zástavy 1. čs. pešiemu pluku v Arrase 8. 5. 1940. Zástavu od kraja Artois preberá veliteľ plk. J. Kratochvíl

zajatia, vydalo poľské velenie 11. septembra rozkaz na evakuáciu tábora v Lesznej. Už v noci z 11. na 12. septembra sa jednotka začala presúvať smerom na Rovno a Lvov. Postup nemeckých vojsk k Lvovu však prinútil zmeniť smer transportu na ukrajinský Ternopol. 13. septembra sa príslušníci légie dočasne ubytovali v mestečku Hluboczek Wielki. Na druhý deň dostal podplukovník L. Svoboda rozkaz, aby vyslal guľometnú jednotku na posilnenie protiletadlovej obrany Ternopolu. Skupina pod velením Slovák poručíka v zálohe P. Styka (27 osôb, 3 ťažké a 6 ľahkých guľometov) 17. septembra skutočne zasiahla proti nemeckým bombardovacím lietadlám, pričom jedno zostrelila a ďalšie poškodila.

17. septembra 1939 začala ťaženie proti Poľsku Červená armáda a jej vojská sa priblížili k priestoru, kde sa nachádzala hlavná časť českej a slovenskej légie. V tejto situácii sa podplukovník L. Svoboda rozhodol, že jednotku presunie na územie obsadené sovietskymi vojskami, aby sa tak vyhla nemeckému zajatiu. V noci zo 17. na 18. septembra hlavné sily légie dosiahli obec Horodyšče, kde sa stretli s jednotkami Červenej armády a po odzbrojení boli odoslané do ich tyla. Väčšina z nich v roku 1940 odišla k československým jednotkám vo Francúzsku a na Strednom východe. Na územie obsadené Červenou armádou sa dostala aj jednotka poručíka P. Styka. Skupina štábného kapitána Františka Divokého v počte 189 mužov sa pri ústupe z Malých Bronowic dostala na územie Rumunska a potom na Stredný východ a do Francúzska.

Slovenskí a českí letci, ktorí vstúpili do poľského letectva boli sústredení v Dębline a na letisku v Puławách. Po vypuknutí vojny sa rozdelili na niekoľko skupín, vykonávali prieskumné lety a prelietavali lietadlá hlbšie do poľského vnútrozemia. Na začiatku poslednej dekády septembra časť z nich prešla do Rumunska a zvyšok sa dostal na územie obsadené Červenou armádou, kde sa pripojili ku skupine podplukovníka L. Svobodu.

Krátko pred vypuknutím 2. svetovej vojny, 28. augusta 1939, Š. Osuský odovzdal francúzskej vláde nótu, v ktorej žiadal, aby "vláda republiky Francúzskej dovolila začať vo Francúzsku organizovanie jednotiek, ktoré by boli považované za integračnú súčasť národnej armády česko - slovenskej", budú "riadnym vojskom Česko - Slovenskej republiky, vytvoreným mobilizáciou všetkých našich príslušníkov v spojeneckých štátoch, prípadne aj štátoch neutrálnych, pokiaľ by to bolo možné". O deň neskoršie (29. augusta) odoslal tri doplnkové nóty vo veci zriadenia československého vojenského tábora v Cognaku, uvoľnenia Čechov a Slovákov, ktorí boli prijatí do francúzskych ozbrojených síl po 15. marci 1939 a materiálneho vybavenia jednotiek. Tak sa už pred začiatkom 2. svetovej vojny rozhodlo, že Francúzsko sa stane centrom formovania československého zahraničného vojska.

Vyslanec Š. Osuský, ktorý bol v tomto čase kompetentný viesť diplomatické rokovania s francúzskou vládou, nepochybne zohral najvýznamnejšiu úlohu pri kladení základov československého vojska v zahraničí. Ako určitú protiváhu jeho dominantnému postaveniu spolupracovníci E. Beneša vytvorili na začiatku augusta 1939 Československú vojenskú kanceláriu v čele s gen. Sergejom Ingrom, ktorá mala realizovať praktické opatrenia spojené s výstavbou vojska.

Po vypuknutí 2. svetovej vojny sa činnosť vyslanca Š. Osuského, ale aj Československej vojenskej kancelárie, orientovaná na výstavbu vojenských jednotiek, ktoré by v rámci francúzskych ozbrojených síl mohli zasiahnuť do bojov proti nemeckým vojskám, ešte zintenzívnila. Osuský už 9. septembra predložil francúzskej vláde oficiálny návrh dohody o zriadení československého vojska. Zároveň prebiehali jednania o vytvorení dočasnej československej vlády, ktorá sa ustanovila na základe "rozhovorov medzi vyslancom dr. Osuským generálom S. Ingrom a dr. Outratom a telegramu dr. Beneša". Projekt vytvorenia dočasnej vlády však narazil na odmietavý postoj francúzskej vlády. Ku kompromisu došlo až 2. októbra 1939, keď

bola podpísaná Dohoda o obnovení československej armády vo Francúzsku. Za dočasnú československú vládu ju podpísal vyslanec Š. Osuský a za francúzsku vládu ministerský predseda a minister zahraničných vecí Édouard Daladier. Ďalší vývoj ukázal, že francúzska vláda nemienila uznať dočasnú československú vládu, a to o to viac, že v jej čele mal stáť E. Beneš. Preto došlo k vytvoreniu Československého národného výboru (ČSNV), ktorý mal zabezpečovať realizáciu dohody o obnovení armády. Členom ČSNV sa stal aj vyslanec Osuský, ktorý v liste adresovanom Benešovi podmienil svoj vstup do tohto orgánu tým, že tak Beneš ako aj ČSNV budú "rešpektovať vôľu slovenského národa a súd dejín, ktorý znie, že bratské spoluzitie Slovákov a Čechov a existencia Republiky vyžaduje rešpektovanie slovenského jazyka, školstva, kultúry a správy na Slovensku". Rozpory s Benešom a jeho prívržencami však nakoniec viedli Osuského k tomu, že od mája 1940 sa prestal zúčastňovať schôdzí výboru a v roku 1942, vo Veľkej Británii, bol pre stále rozpory s Benešom prinútený odísť zo všetkých politických funkcií.

Československý národný výbor bol francúzskou vládou uznaný výmenou listov medzi Š. Osuským a E. Daladierom z 13. a 14. novembra len ako orgán, ktorý je kompetentný "reprezentovať čs. ľud v zahraničí" a "organizovať a riadiť čs. armádu vo Francúzsku". V jeho rámci bola vytvorená Vojenská správa v čele s generálom S. Ingrom, ktorá mala riadiť výstavbu vojska v súčinnosti s francúzskou vojenskou misiou, vedenou gen. L. E. Faucherom.

Politické pôsobenie ČSNV bolo poznačené kritikou jeho personálneho zloženia a nedostatočného medzinárodného právneho statusu. Najvýznamnejším politikom, ktorý zaujal opozičné stanovisko proti nemu bol dr. M. Hodža, ktorý na začiatku poslednej dekády novembra 1939 inicioval vytvorenie Slovenskej národnej rady a stal sa jej predsedom. Post podpredsedu zastával J. Paulíny - Tóth a tajomníka Peter Pridavok. Rovnako českí exiloví politici, nachádzajúci sa v opozícii voči Benešovi a Československému národnému výboru, vytvorili svoj orgán - Českú národnú radu. Obe národné rady sa na začiatku februára 1940 spojili do "Česko - slovenskej národnej rady" pod vedením M. Hodžu.

Podľa dohody o obnovení československej armády vo Francúzsku, táto sa mala dopĺňať z československých občanov sídliačich vo Francúzsku a to ich povolávaním podľa československých zákonov alebo dobrovoľným vstupom. Vojenská povinnosť, rovnako ako dobrovoľný vstup do vojska, bola rozšírená aj na československých prislušníkov prichádzajúcich do Francúzska z iných krajín. V súlade s dohodou do československej armády, pokiaľ to bolo možné, mali byť premiestnení aj československí prislušníci, ktorí už vykonávali službu vo francúzskej armáde. Veliteľský zbor mal byť vytvorený zásadne z dôstojníkov a poddôstojníkov československej armády v činnnej službe a zálohe, ako aj menovaním a povyšovaním československých vojenských osôb. Ustanovenie veliteľov práporov (oddielov alebo vyšších jednotiek), ako aj povyšovanie do hodností generála alebo vyššieho dôstojníka sa však malo vyhlasovať až po dobrozdani francúzskeho hlavného veliteľstva.

Francúzska vojenská správa za miesto formovania československých jednotiek určila mestečko Agde, nachádzajúce na juhu Francúzska, v blízkosti ústia rieky Hérault na pobreží Stredozemného mora. Sem už v druhej polovici septembra 1939 prišli prvé stovky dobrovoľníkov, medzi nimi aj 112 osôb slovenskej národnosti. Na konci septembra sem prišla aj skupina 548 vojakov, ktorí boli uvoľnení z Cudzineckej légie. Ich záväzok voči Cudzineckej légii zrušil výnos francúzskeho ministerstva obrany z 5. januára 1940 so spätnou platnosťou od 2. októbra 1939.

Výstavba československého vojska vo Francúzsku tak prakticky začala ešte pred podpísaním dohody o obnovení československej armády. Už 28. septembra 1939 vznikol 1. čs. náhradný prápor, 29. septembra 1. čs. peší prápor a o niečo neskoršie, 16. októbra 1939, bol zriadený

Slávnostná vojenská prehliadka 1. čs. divízie vo Francúzsku pri prichode jej veliteľa divízneho generála Rudolfa Viesta (v strede) dňa 16. januára 1940 v Agde

Slávnostné odovzdávanie štandardy 1. rote 1. čs. pešej divízie vo Francúzsku v Agde 19. februára 1940 na tribúne v pozadí stojí divízny generál R. Viest

Veliteľ 1. čs. divízie vo Francúzsku gen. Rudolf Viest (vľavo)
s pochodujúcou jednotkou - jún 1940

Presun jednotky 1. čs. divízie vo Francúzsku na fronte - jún 1940

čs. peší pluk 1. Do konca októbra početný stav československého vojska vo Francúzsku dosiahol celkom 1949 osôb, z toho 673 bolo slovenskej národnosti. Dňa 15. novembra 1939 sa rámcovo sformoval čs. peší pluk 2. Zároveň boli položené základy pre výstavbu ďalších jednotiek (delostreleckých, ženijných, spojovacích atď.), ktoré sa mali vytvoriť po vykonaní mobilizácie. 17. novembra 1939 totiž ČSNV vydal mobilizačný rozkaz a 1. decembra bola publikovaná vyhláška o odvodoch československých občanov, podpísaná na základe rozhodnutia francúzskej vlády Š. Osuským. Všeobecná mobilizácia sa vzťahovala nielen na krajanov, ktorí sa usadili vo Francúzsku, ale aj na tých, ktorí žili v krajinách pod francúzskou správou. Podliehali jej všetci príslušníci československej brannej moci, všetkých služobných pomerov (aktívni, záložní aj vo výslužbe), vo veku 50 rokov, ako aj všetci československí štátni príslušníci mužského pohlavia: a) vo veku od 20 do 50 rokov odvedení pri dodatočných mimoriadnych odvodoch; b) vo veku od 18 do 20 rokov, na ktorých sa rozširovala branná povinnosť a boli by odvedení pri predčasnom odvode podľa ustanovenia príslušného paragrafu československého branného zákona; vo veku od 50 do 55 rokov dobrovoľne sa hlásiaci na službu v československej brannej moci. Neuposlúchnutie všetkých nariadení vyplývajúcich z mobilizačného rozkazu, ako aj všetky ďalšie prípady neplnenia ustanovení branného zákona mali byť dodatočne stíhané súdmi „slobodného československého štátu“. V rozkaze čs. vojenského veliteľstva sa upozorňovalo, že neuposlúchnutie „mobilizačnej výzvy je trestné a previnilec je stíhaný vojenskými súdmi ako zbež“. Napriek tomu mobilizácia neprebíhala bez problémov. Medzi krajanmi dochádzalo k neuposlúchnutiu mobilizačnej vyhlášky a nezriedka aj k odmietaniu brannej povinnosti a na druhej strane k nespokojnosti emigrantov, ktorí požadovali uznanie princípu dobrovoľnosti. Problémy spojené s mobilizáciou o rok neskoršie v Londýne zhodnotil člen Štátnej rady A. Vido, keď pripomenul, že "z mobilizovaných čechoslovákov vo Francúzsku bolo 80% Slovákov, ktorí zabudli na svoju starú vlasť, z ktorej museli odísť už v roku 1919, lebo tam nemohli nájsť zamestnanie. Ani sa tam nevracali a nemohli tak poznať, aký pokrok za republiky spravilo Slovensko... Počuli o samostatnom Slovensku. Bolo im teda proti myslí, že majú ísť nasadzovať svoje životy za Republiku Československú, keď majú samostatný štát..."

Odvodovými komisiami bolo od januára 1940 odvedených a do čs. vojska nastúpilo 8169 osôb. Mobilizácia tak napriek problémom, ktoré ju sprevádzali, priniesla výrazný nárast príslušníkov československých jednotiek a spolu s transportmi zo Sovietskeho zväzu a Stredného východu, ako aj prijatím československých interbrigadistov, ktorí boli internovaní vo Francúzsku, umožnila 15. 1.

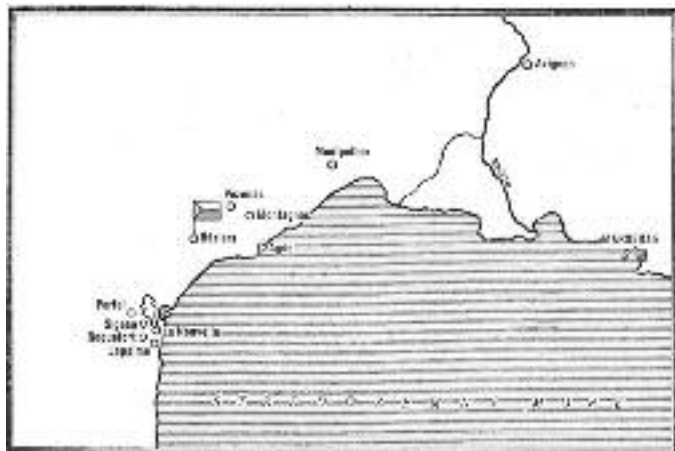
1940 vytvoriť 1. čs. pešiu divíziu pod velením generála R. Viesta. Divízia mala okrem štábných jednotiek 3 pešie pluky, pričom peší pluk 3 bol sformovaný len rámcovo, zmiešaný priezvedný oddiel, delostrelecký pluk, rotu sprievodných zbraní, rotu kanónov proti útočnej vozbe, ženijný prápor, telegrafný prápor a náhradné teleso. Veliteľstvo divízie bolo umiestnené v Béziers, 1. peší pluk v Pézans (okrem 2. prá-

Organizačná štruktúra 1. čs. pešej divízie vo Francúzsku

poru, ktorý bol v Montagnaku), 2. a 3. peší pluk boli v Agde, zmiešaný priezvedný oddiel v Lapalme a Roqueforte, delostrelecký pluk v La Nouvelle, Siegenau a Portele, divízia rota kanónov proti útočnej vozbe s rotou sprievodných zbraní v Agde, ženijný prápor v Montpellier, telegrafný prápor v Avignone a náhradné teleso v Agde.

Rozmiestnenie československých pozemných vojenských jednotiek vo Francúzsku na jar 1940

VOJENSKÝ I. DIVÍZIE	- 1. DIVÍZIE	OPLOUŠŤOVANÉ PRÍZEMNÉ VOJSKO	- 1. DIVÍZIE
2. DIVÍZIE	- 2. DIVÍZIE	2. DIVÍZIE	- 2. DIVÍZIE
3. DIVÍZIE	- 3. DIVÍZIE	3. DIVÍZIE	- 3. DIVÍZIE
4. DIVÍZIE	- 4. DIVÍZIE	4. DIVÍZIE	- 4. DIVÍZIE
5. DIVÍZIE	- 5. DIVÍZIE	5. DIVÍZIE	- 5. DIVÍZIE
6. DIVÍZIE	- 6. DIVÍZIE	6. DIVÍZIE	- 6. DIVÍZIE
7. DIVÍZIE	- 7. DIVÍZIE	7. DIVÍZIE	- 7. DIVÍZIE
8. DIVÍZIE	- 8. DIVÍZIE	8. DIVÍZIE	- 8. DIVÍZIE
9. DIVÍZIE	- 9. DIVÍZIE	9. DIVÍZIE	- 9. DIVÍZIE
10. DIVÍZIE	- 10. DIVÍZIE	10. DIVÍZIE	- 10. DIVÍZIE
11. DIVÍZIE	- 11. DIVÍZIE	11. DIVÍZIE	- 11. DIVÍZIE
12. DIVÍZIE	- 12. DIVÍZIE	12. DIVÍZIE	- 12. DIVÍZIE
13. DIVÍZIE	- 13. DIVÍZIE	13. DIVÍZIE	- 13. DIVÍZIE
14. DIVÍZIE	- 14. DIVÍZIE	14. DIVÍZIE	- 14. DIVÍZIE
15. DIVÍZIE	- 15. DIVÍZIE	15. DIVÍZIE	- 15. DIVÍZIE
16. DIVÍZIE	- 16. DIVÍZIE	16. DIVÍZIE	- 16. DIVÍZIE
17. DIVÍZIE	- 17. DIVÍZIE	17. DIVÍZIE	- 17. DIVÍZIE
18. DIVÍZIE	- 18. DIVÍZIE	18. DIVÍZIE	- 18. DIVÍZIE
19. DIVÍZIE	- 19. DIVÍZIE	19. DIVÍZIE	- 19. DIVÍZIE
20. DIVÍZIE	- 20. DIVÍZIE	20. DIVÍZIE	- 20. DIVÍZIE
21. DIVÍZIE	- 21. DIVÍZIE	21. DIVÍZIE	- 21. DIVÍZIE
22. DIVÍZIE	- 22. DIVÍZIE	22. DIVÍZIE	- 22. DIVÍZIE
23. DIVÍZIE	- 23. DIVÍZIE	23. DIVÍZIE	- 23. DIVÍZIE
24. DIVÍZIE	- 24. DIVÍZIE	24. DIVÍZIE	- 24. DIVÍZIE
25. DIVÍZIE	- 25. DIVÍZIE	25. DIVÍZIE	- 25. DIVÍZIE
26. DIVÍZIE	- 26. DIVÍZIE	26. DIVÍZIE	- 26. DIVÍZIE
27. DIVÍZIE	- 27. DIVÍZIE	27. DIVÍZIE	- 27. DIVÍZIE
28. DIVÍZIE	- 28. DIVÍZIE	28. DIVÍZIE	- 28. DIVÍZIE
29. DIVÍZIE	- 29. DIVÍZIE	29. DIVÍZIE	- 29. DIVÍZIE
30. DIVÍZIE	- 30. DIVÍZIE	30. DIVÍZIE	- 30. DIVÍZIE
31. DIVÍZIE	- 31. DIVÍZIE	31. DIVÍZIE	- 31. DIVÍZIE
32. DIVÍZIE	- 32. DIVÍZIE	32. DIVÍZIE	- 32. DIVÍZIE
33. DIVÍZIE	- 33. DIVÍZIE	33. DIVÍZIE	- 33. DIVÍZIE
34. DIVÍZIE	- 34. DIVÍZIE	34. DIVÍZIE	- 34. DIVÍZIE
35. DIVÍZIE	- 35. DIVÍZIE	35. DIVÍZIE	- 35. DIVÍZIE
36. DIVÍZIE	- 36. DIVÍZIE	36. DIVÍZIE	- 36. DIVÍZIE
37. DIVÍZIE	- 37. DIVÍZIE	37. DIVÍZIE	- 37. DIVÍZIE
38. DIVÍZIE	- 38. DIVÍZIE	38. DIVÍZIE	- 38. DIVÍZIE
39. DIVÍZIE	- 39. DIVÍZIE	39. DIVÍZIE	- 39. DIVÍZIE
40. DIVÍZIE	- 40. DIVÍZIE	40. DIVÍZIE	- 40. DIVÍZIE
41. DIVÍZIE	- 41. DIVÍZIE	41. DIVÍZIE	- 41. DIVÍZIE
42. DIVÍZIE	- 42. DIVÍZIE	42. DIVÍZIE	- 42. DIVÍZIE
43. DIVÍZIE	- 43. DIVÍZIE	43. DIVÍZIE	- 43. DIVÍZIE
44. DIVÍZIE	- 44. DIVÍZIE	44. DIVÍZIE	- 44. DIVÍZIE
45. DIVÍZIE	- 45. DIVÍZIE	45. DIVÍZIE	- 45. DIVÍZIE
46. DIVÍZIE	- 46. DIVÍZIE	46. DIVÍZIE	- 46. DIVÍZIE
47. DIVÍZIE	- 47. DIVÍZIE	47. DIVÍZIE	- 47. DIVÍZIE
48. DIVÍZIE	- 48. DIVÍZIE	48. DIVÍZIE	- 48. DIVÍZIE
49. DIVÍZIE	- 49. DIVÍZIE	49. DIVÍZIE	- 49. DIVÍZIE
50. DIVÍZIE	- 50. DIVÍZIE	50. DIVÍZIE	- 50. DIVÍZIE

Mobilizácia Čechov a Slovákov žijúcich vo Francúzsku výrazne ovplyvnila národnostné zloženie vojska, ktoré k 23. februáru 1940 malo 8535 príslušníkov. Z tohto počtu sa hlásilo k českej národnosti 3854 (45,16%), k slovenskej 3810 (44,63%) a zvyšok osôb uvádzal inú národnosť. Z celkového počtu 448 dôstojníkov bolo 411 českej národnosti (91,74%), 29 slovenskej národnosti (6,47%) a zvyšok tvorili dôstojníci hlásiaci sa k inej národnosti. V zbere rotmajstrov boli Česi zastúpení počtom 32 (82,05%), Slováci počtom 5 (12,82%) a 2 rotmajstri boli inej národnosti. Do začiatku júna 1940 narástol počet príslušníkov čs. vojska na 11 405, z toho bolo 3236 dobrovoľníkov (prevažne z domova) a 8169 zmobilizovaných krajanov. Slováci a iné osoby pochádzajúce zo Slovenska boli zastúpení počtom 4641 (z toho 62 dôstojníkov a 11 rotmajstrov), čo predstavovalo 40,7% z celkového počtu prezentovaných osôb. Do 25. mája 1940 narástol celkový počet príslušníkov československého vojska vo Francúzsku na 12 145 osôb. Z toho bolo 3236 dobrovoľníkov z Protektorátu Čechy a Morava a zo Slovenska – vrátane 403 bývalých interbrigadistov a 8169 Slovákov a Čechov, ktorí žili na území Francúzska a vojenskú službu vykonávali na základe mobilizačného rozkazu.

Preprava čs. divíziej pechoty vo Francúzsku v lete 1940

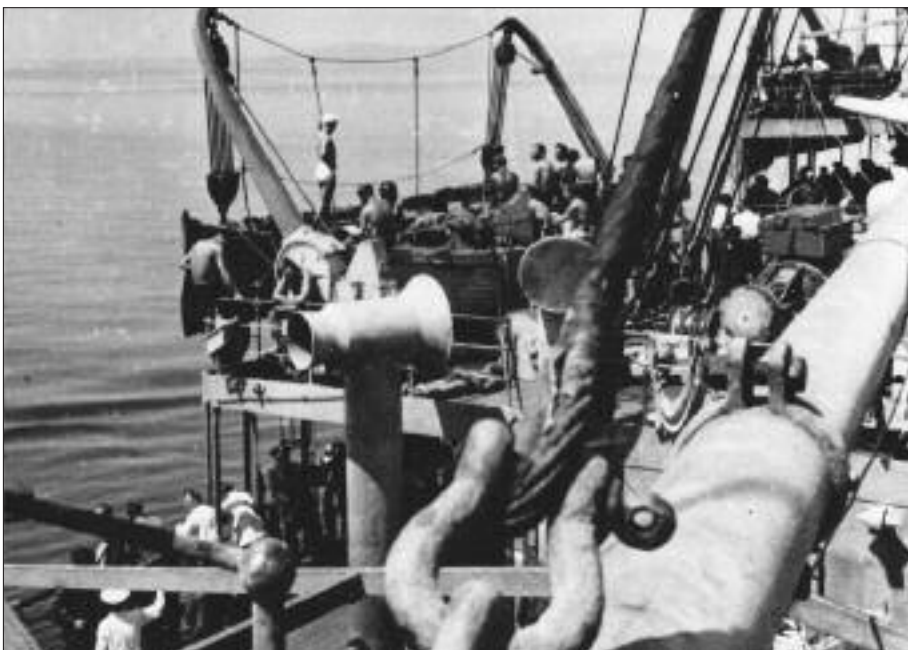
Dôstojník 1. čs. divízie vo Francúzsku v poľnom výstroji v roku 1940

Evakuácia čs. vojakov z porazeného Francúzska loďou do Veľkej Británie

Divízný generál Rudolf Viest pri prestupovaní z torpédoborca „Keppel“ na loď, ktorá prepravovala čs. vojakov z Francúzska do Veľkej Británie v lete 1940

Preprava čs. vojakov z Francúzska do Veľkej Británie na palube lode APAPA v júni 1940

ORODNÉ VĚSTNÍK ČESKOSLOVENSKÝ

VIII. EMPLOI.

Le Haut Commandement français emploiera l'armée tchécoslovaque en groupements autonomes.

L'emploi sera subordonné au Commandement de l'unité française d'un échelon supérieur au sien.

IX.

Le présent accord pourra être complété ou modifié, suivant les circonstances, d'un nouveau accord entre le Gouvernement français et les représentants du Gouvernement tchécoslovaque.

Paris, le 2 Octobre 1939.

Le Président du Conseil
Ministre des Affaires Étrangères :
Edouard DALADIER m.p.

Au nom du Gouvernement provisoire
de la République Tchécoslovaque :
Le Ministre de Tchécoslovaquie à Paris :
Stefan OSUSKÝ n.p.

VIII. POUŽITÍ.

Najvyšší veliteľ francúzskeho príkazu zachováva si právo ako zodpovedajúce orgán. Žiadny vojak nebude podliehať veliteľovi francúzskeho príkazu vyššieho stupňa než je stupeň jeho československého.

IX.

Tento dohoda môže byť podľa okolností doplnená alebo zmenená novým dohodou medzi vládnou francúzskou a zastupujúcou vládou československou.

V PAŘÍŽI, dne 2. října 1939.

Ministerský předseda,
Ministr zahraničních věcí :
Edouard DALADIER v. r.

Jméno provizorní vlády
Republiky československé :
Československý vyslanec v Paříži :
Stefan OSUSKÝ v. r.

Usnesení Národního výboru československého

2

**Ustavení
Národního výboru československého.**

Dne 17. listopadu 1939 ustavil se Národní výbor československý :

Dr. Eduard Benet, dr. gen. Sergěj Ingr, Dr. Stefan Osuský, Dr. Eduard Ouirata, Dr. Hubert Ripka, Dr. Juraš Slavík, Mgr. Jan Šrámek a dr. gen. Rudolf Viest.

Národní výbor československý v zvestování složený byl uzáven vládnou Republikou francouzskou.

Národní výbor československý přejímá ve vojenských hnutí všechny povinnosti a práva vyplývající ze smlouvy politické a dohody uzavřené s vládnou Republikou francouzskou a obnovou československé armády ve Francii.

ČSNV č. 0286/39.

4

**Usnesení
Národního výboru československého
o správě věci vojenských.**

Va správa politickáho příkazu zastupuje Národní výbor československý vůči předsádkům československého hnutí vojáků a politickým příkazyho útvarůho štáboho.

Žádáními československé armády ve Francii budou spravovány ve zvláštním útvaru Národního výboru československého — v Československé vojenské správě. Občanmi této zvláštního útvaru zai : **NÁRODNÍ VÝBOR ČESKOSLOVENSKÝ — VOJENSKÁ SPRÁVA.** V úřední korespondenci se užívá zkráceného pojmenování : Čs. vojenská správa.

Národním Čs. vojenská správa je člen Národního výboru československého, aktivní účastník a řídí vyřizování vojáků. Ve výkonu útvaru mu přisáhá v přímému příkazném právu a poskytnutí 4000 reseritů národních obroz.

ČSNV č. 0287/39.

3

Konfinuční zákonných a jiných právních opatření a řádů československé hranné moči.

Československé armády stávené ve Francii je pítimou pokračovatelkou československé hranné moči. Zajišuje svou organizaci na zákonných ustanoveních a všídných zařízeních, platných v Republice československé. V úpravě svého vnitřního řádu a československé armády zajišuje řády a předpisy československé hranné moči. Výjimky vyplývající ze zvláštního postavení obnově československé armády a zejména ze smlouvy s armádou francouzskou a její administrativou, budou stáveny zvlášť.

ČSNV č. 0288/39.

5

Ustanovení náčelníku Vojenské správy.

Ustanovením Národního výboru československého byl jmenován generál Sergěj Ingr předsedou Čs. vojenské správy. Jeho úřední označení zai : **Náčelník Čs. vojenské správy.**

ČSNV č. 0289/39.

Oznámenie Úradného čs. vestníka o ustanovení ČSNV a obnově čs. armády vo Francúzsku

6

Div. gen. Rudolf VIEST — ustanovenie.

Rozhodnutím Národného výboru Československého z dňa 29. novembra 1939 bol divizný generál Rudolf Viest ustanovený veliteľom 1. div. div. dle.

CSVS — 4. 4108/39.

7

Přísaha.

Národní výbor Československý schválil novou ústavní přísahu Československé armády v tomto znění :

„ Přísahám při všem, co je nám svato a v plné době své vojenské služby a přisvědčím, že zůstane věrná vlasti naší Republiky Československé a že usiluju ze všech sil bojovat za její osvobození ; přisahávám, že se vždy bez výhrady postavlím Národnímu shrom. Československému, který stojí v čele boje za svobodu naší vlasti a že budeme poslušni všech svých příkazů jin. ustanovených ; přisahávám, že budeme bez důlehy plnit jejich příkazy vždy a všude, i v nebezpečí, bez výhrady a odporu, že svých voják nepoužiji, ale i životy občanské dáme na ochranu Republiky Československé a za její svobodu ; přisahávám, že bu-

demu duchem svého milovat, i volám všemi silami, v nebezpečí se nepoužiji, ale až do konce se bojovat tak, jak nám naše národní čest a vědomí povinnosti občanských.

Tak přisahávám.
CSVS 21. 387/39.

8

Oslovenní jednolitvů při vzájemném slušebním styku.

Národní výbor Československý určuje platnost článku 139. Vojenského sloužebního řádu.

CSVS 21. 465/39.

9

Úřední věstník Československý

Národní výbor Československý schvaluje zavedení úřední publikace Úřední věstník Československý jakožto úředního publikáčního prostředku. Ve Václavské budově ministerstva jeňak vzhledem k usnesení Národného výboru Československého, nachodit jeňak ve funkci ústavních úřadů, jeňak výnosy a nařízení ústředních úřadů.

CSVS 21. 247/39.

Výnosy a nařízení Čs. vojenské správy

10

Složenie prísahy.

Prísaha vernosti Československej republike stá sa podľa novu schváleného textu lišiac sa odobry, ktorí sú nastupujú slúžbu a sú o svojich vojenských činoch alebo o Čs. vojenskej správy. Dôstojníci, ktorí sú odvolaní, alebo ktorí slúžia iba len nastupujú, oňa prísahu do dvoch dní po svojom príchode k zjednoteniu telosa.

Spoločné prísaha mužstva bude vykonaná podľa zjednoteného spôsobom. Dň bude stanovený zvlášť oňa nařídením.

Pre letcov, ktorí dokonajú slúžbu o Čs. vojenskej správy, alebo ktorí nie sú zaradení v leteckej skupine Čs. letectva, bude vydaná zvláštna nařídenie.

CSVS 21. 4539/39.

11

Zařadění osob Československé armády ve Francii.

Důstojníci, rotníci a dělostřelci s povolání.

Důstojníci, rotníci a dělostřelci poddůstojníci s povolání, kteří jsou v den podpisání dohody o obnovení Československé armády ve Francii 2. j. 2. října 1939 v zahraničí a dali se k dispozici Československému zahraničnímu hnutí, jsou za-

řaděni do příslušných čs. branné moci v činné službě a zařazeni se do armády dnem 2. října 1939. Důstojníci, rotníci a dělostřelci poddůstojníci s povolání, kteří přijdu později, budou odměněni dnem, který bude stanoven v každém případě zvlášť, při činné službě zřizovanou sice dnem 2. října 1939, ale v službě Československých bude vinné účel.

2). Důstojníci, rotníci v. v. a v službě.

Důstojníci a rotníci ve výslužbě a v aktivu jsou přiděleni za příslušníky čs. branné moci v činné službě dnem jejich zařazení do některé složky čs. branné moci v zahraničí, nejzpozději dne 2. října 1939.

3). Poddůstojníci a mužstvo povolání služby.

Poddůstojníci a mužstvo povolání služby, kteří jsou v den podpisání dohody o obnovení čs. armády v j. 2. října 1939 v zahraničí a dali se k dispozici Československému zahraničnímu hnutí, jsou přiděleni za příslušníky čs. branné moci v činné službě a zařazeni se do armády dnem 2. října 1939.

4). Poddůstojníci a mužstvo v službě.

Poddůstojníci a mužstvo v službě jsou přiděleni za příslušníky čs. branné moci v činné službě dnem jejich zařazení do některé složky čs. branné moci.

**ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK
ČESKOSLOVENSKÝ
JOURNAL OFFICIEL TCHÉCOSLOVAQUE**

REDACTIO ET ADMINISTRATIO : 31, AVENUE DE LA BOURDONNAIS, PARIS 7
T. L. Gde L. — L. Acad. No. 1. — Cms L. — Fr. Prix — Y Paříž, 1. ledna 1940. — Praha, 1. januar 1940.

ČÁST VOJENSKÁ

**ACCORD
RELATIF à la RECONSTITUTION de
L'ARMÉE TCHÉCOSLOVAQUE en FRANCE**

- I. PRINCIPES GÉNÉRAUX.**
- 1) L'armée autonome tchécoslovaque sera reconstituée sur le territoire français, pour combattre avec son pays.
 - 2) Du point de vue politique, cette armée sera placée sous l'autorité du Gouvernement provisoire tchécoslovaque.
 - 3) Du point de vue militaire, elle sera placée sous le commandement du Haut Commandement Français.

II. RECRUTEMENT.
a) Base.
L'armée tchécoslovaque se recrute, conformément au texte tchécoslovaque, par les citoyens tchécoslovaques résidant en France :
— Par voie d'appel,
— Par engagement volontaire.
Les classes à appeler sont déterminées par le Gouvernement provisoire tchécoslovaque.
L'obligation de servir ainsi que la faculté de contracter un engagement volontaire sont étendues aux citoyens tchécoslovaques résidant en France de pays de...

**DOHODA
TÝKAJÍCÍ SE OBNOVENÍ ČESKOSLOVENSKÉ
ARMÁDY VE FRANCII.**

- I. VŠEOBECNÉ ZASADY.**
- 1) Samostatná armáda československá bude obnovena na francouzském území, aby bojovala pod vlastní vládou.
 - 2) S hlediska politického bude tato armáda podléhat pravomoci provizorní vlády československé.
 - 3) S hlediska vojenského bude podléhat nejvyššímu veliteli francouzskému.

II. ODVOZY.
a) Základní ustanovení.
Československá armáda doplňuje se podle československých zákonů z československých občanů, sídlících ve Francii a to :
— Povoláním,
— Vstupem dobrovolníků.
Osvobodní režim určuje provizorní vláda československá.
Vojenská povinnost, jaká i možnost dobrovolného vstupu do vojska rozšiřuje se též na československé příslušníky, přicházející do Francie z jiných zemí.

Oznámenie čs. úradného vestníka o ustanovení div.gen. R. Viesta za velitele 1. čs. divízie vo Francúzsku a výnosoch čs. vojenskej správy o skladaní prísahy a zaradení osôb do čs. armády vo Francúzsku

Oznam Úradného čs. vestníka o obnovení čs. brannej moci vo Francúzsku

§ 4.

Neuposlednosť všetkých nařízení, vyplývajúcich z tohto mobilizačného rozkazu, akož i všetky ďalšie príkazy mobilizačného ustanovení branného zákona, budú dodatočne stíhajú sudy svobodného Československého štátu.

Platnosť a účinnosť zde uvedených jsou neprohlášená.

§ 5.

Ustanovení tohoto mobilizačního rozkazu vstupuje v platnost dnem 1. prosince 1939.

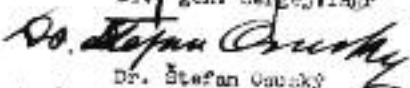
Paris, 17. listopad, 1939.

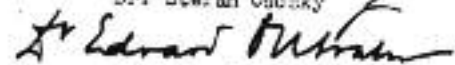
Dr. Edvard Beneš

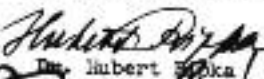
Div. gen. Sergěj Ingr

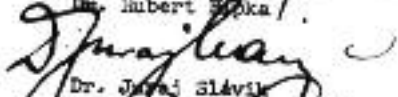
Dr. Štefan Gauský

Dr. Edvard Gutrata

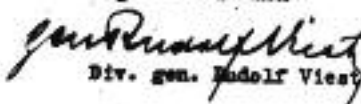
Dr. Lubert Šporka

Dr. Jozef Slávik

Magr Jan Bránek

Div. gen. Rudolf Viest

Posledná strana mobilizačného rozkazu čs. národného výboru vo Francúzsku

Vo Francúzsku sa zhromaždil aj značný počet príslušníkov československého letectva. Preto vyslanec Š. Osuský v nóte z 2. septembra 1939, adresovanej francúzskemu ministerstvu zahraničných vecí, požiadal o povolenie výstavby leteckých jednotiek: "Vo Francúzsku sa podarilo zhromaždiť taký počet lietajúceho personálu, že by nim bolo možné vybaviť - po krátkom precvičení...jednu stíhaciu a dve bombardovacie perute... dovoľujem si predložiť návrh na zriadenie - v rámci francúzskej leteckej armády - buď zvláštnych československých jednotiek, alebo jednotiek s československým charakterom". Osuského návrh bol prijatý kladne a 17. novembra bola podpísaná dohoda o československých leteckých jednotkách vo Francúzsku. Už v októbri 1939 sa podarilo sústrediť väčšinu československých letcov na leteckých základniach vo Francúzsku a v severnej Afrike. Na začiatku januára 1940 ich bolo celkom 584, z toho 143 dôstojníkov, 16 rotmajstrov a 425 príslušníkov mužstva. Do prepadnutia Francúzska nemeckými vojskami sa však, okrem výcvikového strediska, nepodarilo postaviť ani jednu československú leteckú jednotku. Naproti tomu boli čs. letci už od začiatku decembra 1939 zaraďovaní do francúzskych perutií, takže k 27. máju 1940 ich bolo na fronte celkom 91, z toho 85 pilotov a 6 mechanikov. Ostatní (v celkovom počte 695 osôb) boli rozmiestnení na rôznych výcvikových základniach a v čs. výcvikovom stredisku v Mérignacu. Medzi letcami - dôstojníkmi bol len jeden Slovak a to major let. Ján Ambruš, bývalý veliteľ vzdušných zbraní slovenskej armády. Niekoľko Slovákov bolo pôsobilo v radoch pozemného personálu, ale najmä v leteckej skupine náhradného telesa.

10. mája 1940 začalo ťaženie nemeckých vojsk v západnej Európe. Táto radikálna zmena situácie vyvolala intenzívne prípravy na nasadenie československých jednotiek vo Francúzsku do bojovej činnosti. Tie však sťažoval nedostatok zbraní a iného vojenského materiálu, čo malo za následok, že na začiatku júna sa musel urobiť výber vojakov, z ktorých sa sformovali dva bojaskopné pešie pluky a zvyšok vojakov bol zaraďený do náhradného telesa. Z pešieho pluku 1 pod velením plukovníka Jana Kratochvíla a pešieho pluku 2 pod velením plukovníka Jana Satorie vznikla tzv. divízna pechota. Veliteľom tohto zväzku sa stal generál Jaroslav Čihák (Znamenáček). K zmene došlo aj na poste veliteľa divízie, keď zo zdravotných dôvodov generála R. Viesta 14. júna vystriedal generál Bedřich Miroslav (Neumann).

Pešie pluky divíziej pechoty sa už od 5. júna začali presúvať do prirfrontového pásma v priestore Montigny, S. Aube a Autricourt (asi 200 km juhovýchodne od Paríža). V tomto čase mal 1. peší pluk 2382 osôb (z toho 1159 Slovákov) a okrem pušiek jeho výzbroj tvorilo 52 ťažkých a 114 ľahkých guľometov, 9 mínometov kalibru 81 mm a 9 mínometov kalibru 60 mm. Peší pluk 2 mal 2593 osôb a vo výzbroji okrem pušiek aj 48 ťažkých a 81 ľahkých guľometov, 2 mínometry kalibru 81 mm a 9 mínometov kalibru 60 mm. Početné stavy plukov boli postupne doplňované a spolu dosiahli stav asi 5200 osôb. Jednotky odchádzali na front nielen nedostatočne vyzbrojené, ale aj nedostatočne zabezpečené municiou, spojovacími a dopravnými prostriedkami. V dôsledku nepriaznivého vývoja na fronte pri rieke Somme a potom pri riekach Aisne a Ailette namiesto dokončenia výcviku a potrebného doplnenia, boli pluky po príchode do spomenutého priestoru sústredenia nasadené na front, a to každý pod iným nadriadeným veliteľstvom. Navyše boli nasadzované do boja v situácii poznačenej prejavmi dezorganizácie a často i chaotického ústupu francúzskych vojsk.

Peší pluk 1 sa do priestoru bojového nasadenia presunul 12. júna. Pôvodne bol podriadený francúzskej 4. mechanizovanej divízii s úlohou zaujať obranu v priestore mesta Colommières, asi 40 km východne od Paríža. Počas presunu však bol začlenený do zostavy francúzskej 23. pešej divízie a po posilnení dvoma francúzskymi praporemi a ženijnou rotou zaujal pri Colommières obranu na predmestí rieky Grand Morin. Večer 13. júna už jeho jednotky muse-

li odrážať predsunuté sily protivníka, ktoré postupovali k ich obranným postaveniam. Pretože nemecké tankové a motorizované zväzky v tomto čase prekročili rieku Marnu východne od pozícií 1. pešieho pluku dostal veliteľ pluku rozkaz zničiť most cez rieku a ustúpiť na juh smerom na Montereaux, s úlohou zaujať obranu na južnom brehu rieky Seiny. Určený priestor dosiahli jednotky pluku za svitania 15. júna. Prechod cez rieku im skomplikovali ustupujúce francúzske jednotky, keď zničili most predtým, než sa skončil prechod celého pluku. Na severnom brehu zostal 1. peší prápor, ktorý tu musel zanechať ťažké zbrane, autá a ďalší materiál a prekročiť rieku na improvizovaných prostriedkoch, zatiaľ čo 2. a 3. prápor sa pripravovali na obranu. V dôsledku rýchlo sa meniacej situácie a ústupu francúzskych vojsk dostal peší pluk 1 rozkaz pokračovať v ústupe k mestu Gien, kde v dňoch 16. a 17. júna bránil prechody cez rieku Loiru a Ocu. 18. júna na rozkaz veliteľa 23. divízie sa peší pluk 1 odpútal od nepriateľa a presunul sa do priestoru mestiečka Presley. Odtiaľ jeho ústup viedol za rieku Cher a cez St. Pierre a Chatearoux do priestoru St. Junien, kde 22. júna dostal rozkaz na presun do Nontrou, odkiaľ sa mal dostať do československých stredísk na južnom pobreží Francúzska.

Peší pluk 2., podriadený francúzskej 239. ľahkej divízii, sa začal presúvať do jej obranných pozícií 11. júna. Veliteľ divízie prideliť jednotky pluku po práporoch k práporom francúzskeho 183. pešieho pluku. Prvými obrannými bojmi jednotky pešieho pluku 2 prešli už 12. a 13. júna, keď v priestore severne od Coulommiers chránili prechody cez rieku Marnu medzi ústím rieky Oureq a mestom La Ferté s. Jouarre. V noci na 14. júna však boli prinútené opustiť svoje postavenia v dôsledku ústupu francúzskych jednotiek na oboch krídlach pluku a ustúpiť na čiaru Vilbert – Rozay en Brie, kde začali budovať obranu. Na základe rozkazu veliteľa 239. divízie už večer 15. júna pokračovali v ústupe za rieku Seinu a potom sa vlakom prepravili do mesta Gien pri rieke Loire. Večer 16. júna sa pešie prápory pluku rozvinuli medzi osadami La Ronce a St. Gondon (západne od Gienu). Tu 18. júna odrazili pokus nemeckých jednotiek prekročiť rieku Loiru. Susedné francúzske jednotky ale nedokázali udržať obranu a francúzske velenie nariadilo ústup. Peší pluk 2 potom ustupoval cez Sousmes a Béalabre do Nontrou. Tu sa 23. júna, deň po tom čo Francúzsko kapitulovalo, stretli zvyšky oboch plukov čs. divíziej pechoty a nasledujúceho dňa, už odzbrojené, odišli do prímorského mesta Narbonne.

Medzitým, po tom čo 17. júna 1940 francúzsky predseda vlády maršal Pétain v rozhlasovom prejave oznámil že Francúzsko žiada o primerie, veliteľ 1. čs. divízie generál Miroslav (Neumann) v tom istom dni vydal rozkaz o príprave odsunu československých jednotiek z Francúzska. V úvode rozkazu konštatoval, že čs. jednotky budú pokračovať v boji, ale zostanú v nich len dobrovoľníci. Osoby, ktoré by chceli zostať vo Francúzsku, mali tam rodiny, mali byť v tejto krajine ponechané. Až do odchodu čs. vojska z Francúzska však mali zotrvať vo svojich jednotkách. Na základe rozkazu veliteľa divízie potom zástupca náčelníka štábu divízie major Karel Ondráček veliteľom jednotiek nariadil, aby pripravili menné zoznamy vojakov, ktorí zostanú vo Francúzsku, a vojakov, ktorí dobrovoľne zostanú v čs. zahraničnom vojsku. Dňa 22. júna 1940 veliteľ divízie zmocnil veliteľov útvarov vyradiť z evakuácie vojakov, ktorí si pre svoje chovanie a osobné vlastnosti nezasluhujú zostať vo vojsku, ako aj osoby politicky nespohľadlivé. Na železničnej stanici v Narbone večer 25. júna gen. S. Ingr veliteľov plukov a veliteľa divíziej rotý kanónov proti útočnej vozbe oboznámil s rozhodnutím ponechať v čs. zahraničnom vojsku len dobrovoľníkov, ktorí podpíšu zvláštne vyhlásenie a ostaných vojakov odovzdať francúzskej vojenskej správe na demobilizáciu. Podpísaním vyhlásenia vojaci podliehajúci evakuácii potvrdzovali, že dobrovoľne, bez akéhokoľvek nátlaku, zotrávajú až do konca v boji za obnovenie Československej republiky, že bez výhrad a postranných úmyslov sa podriaďujú

Vojenskej správe Československého národného výboru, že splnia vždy a za všetkých okolností rozkazy a úlohy, ktoré im budú dané alebo uložené. Podpísaním vyhlásenia taktiež potvrdzovali, že vedia, že každé neuposlušnosť bude mať za následok „*vylúčenie z odsunu, v budúcnosti stihanie podľa právnych predpisov a zbavenie cti československého občana*“.

Vyhlásenie o ďalšej dobrovoľnej službe podpísalo dovedna 3 769 vojakov (vrátane príslušníkov čs. vojenskej správy, veliteľstva čs. vojenských jednotiek, veliteľstva 1. čs. divízie a náhradného telesa).

Velitelia peších plukov z dobrovoľníkov zorganizovali dva prápory a dve skupiny nadpočetných dôstojníkov, ktoré boli potom dopravené do prístavu Sète. Podľa denných hlásení peších plukov tieto mali od 10. do 25. júna nasledujúce straty: a) peší pluk: mŕtvi – 2, ranení – 67, nezvestní – 886; b) peší pluk 2: mŕtvi – 21, ranení – 21, nezvestní – 1 508. Spolu 2505 osôb. Podstatným spôsobom sa v tomto čase znížil aj početný stav ostatných súčastí čs. vojska vo Francúzsku. Po tom, čo veliteľstvo 1. čs. pešej divízie 17. júna vydalo rozkaz v ktorom sa uvádzalo, že československé jednotky budú pokračovať v boji a zostanú v nich len dobrovoľníci, čs. vojsko opustili tri pätiny osôb pôvodného stavu 1. čs. divízie. Podľa údajov zo dňa 27. júna 1940 do Veľkej Británie bolo evakuovaných dovedna 4309 príslušníkov pozemného vojska, z toho bolo 386 dôstojníkov, 19 rotmajstrov a 3904 príslušníkov mužstva. Vo Francúzsku zostalo 7096 osôb (demobilizovaní, nezvestní, zbehovia), z toho bolo 105 dôstojníkov, 16 rotmajstrov a 6975 príslušníkov mužstva.

Výrazným spôsobom, napriek tomu, že neboli postavené československé letecké jednotky, zasiahli do bojov letci. Pred kapituláciou Francúzska bolo v poľných letkách francúzskeho letectva zaradených celkom 150 československých letcov, z toho 110 v stíhacích letkách vo Francúzsku, 19 v stíhacích letkách v severnej Afrike, 7 v stíhacej letke v Sýrii, 10 v bombardovacích letkách a spolu s nimi 4 leteckí strelci. Ostatní sa nachádzali na rôznych výcvikových základniach a v československom výcvikovom stredisku. Československí stíhací piloti zostrelili 147 a pravdepodobne zostrelili ďalších 19 nepriateľských lietadiel, pričom ich vlastné straty predstavovali 32 letcov (z toho 21 padlo v boji alebo bolo nezvestných). Po kapitulácii Francúzska sa len malému počtu letcov podarilo preletieť do Veľkej Británie alebo do severnej Afriky. Väčšina sa evakuovala na lodiach do anglických prístavov. Do 15. augusta 1940 sa vo Veľkej Británii zhromaždilo dovedna 906 československých letcov.

Za statočnosť a príkladné bojové činy počas nasadenia čs. divíziej pechoty do bojov pri obrane Francúzska v júni 1944 bolo vyznamenaných 32 vojakov pozemných jednotiek francúzskym vojnovým krížom Croix de Guerre, 132 Československým vojnovým krížom 1939 a 109 Československou medailou Za chrabrosť pred nepriateľom.

Text: Doc. PhDr. Jozef BYSTRICKÝ, CSc.

Fotografie: Vojenský ústredný archív – Vojenský historický archív Praha a Vojenský historický archív Bratislava

Literatúra:

BROD, T. – ČEJKA, E.: *Na západnom fronte. História československých jednotiek na západe v rokoch druhej svetovej vojny.* Bratislava: Obzor, 1965.

SVOBODA, G.: *1. československá divízie vo Francii (1939 – 1940).* Praha: Ministerstvo obrany České republiky – PIC MO, 2010.

Vojenské dějiny Československa. IV – díl, (1939 – 1945). Praha : Naše vojsko, 1988.

Vojenské dějiny Slovenska. V. svazok, 1939 – 1945. Bratislava: MAGNET PRESS SLOVAKIA, 2008.

Osobnosti čs. zahraničného odboja vo Francúzsku z rokov 1939 – 1940

Rudol VIEST, armádny generál

Narodil sa 24. 9. 1890 v Revúcej. 1. 1. 1911 bol ako jednoročný dobrovoľník povoláný do vojenskej služby v pešom pluku 7 v Štajerskom Hradci. Po vyhlásení všeobecnej mobilizácie 1.8.1914 nastúpil vojenskú službu v pešom pluku 5 a odišiel na front, kde bol 24.11.1914 zajatý pri Krakove. V auguste 1915 sa prihlásil do srbskej armády. Počas organizovania čs. légii bol v Rusku, kde sa podieľal na náboře dobrovoľníkov. V roku 1919 sa stal veliteľom čs. tábora pre Slovákov v Irkutsku a v roku 1920 sa vrátil do ČSR ako veliteľ pluku v hodnosti majora.

Dňa 1.1.1920 ho prijali do čs. armády a po absolvovaní kurzu Vysokej vojnovnej školy ako dôstojník generálneho štábu prešiel funkciami od zástupcu vojenského ataše v Budapešti (1922 – 1923) a náčelníka štábu 2. pešej divízie v Plzni (1923 – 1924) až po veliteľa VI. zboru v Košiciach (1937 – 1938). Službu v čs. predmnichovskej armáde skončil v hodnosti divízneho generála.

Po vzniku Slovenského štátu pokračoval v službe v slovenskej armáde vo funkcii generálneho inšpektora. Ako člen slovensko-maďarskej delimitačnej komisie v auguste 1939 sa nevrátil z rokovania v Budapešti, odišiel do Rumunska, potom do Juhoslávie a odtiaľ do Francúzska. V Paríži sa stal členom Československého národného výboru a v januári 1940 prevzal funkciu veliteľa 1. čs. pešej divízie, ktorú vykonával do 14. 6. 1940. Po porážke Francúzska odišiel do Veľkej Británie, kde sa v júli 1940 stal štátnym tajomníkom dočasnej čs. vlády a v októbri 1940 bol menovaný za člena Štátnej rady a štátneho ministra.

Na Slovensku mu bola odňatá hodnosť a 28. 3. 1941 bol v neprítomnosti odsúdený na trest smrti povrazom. 19.9.1944 bol prezidentom E. Benešom vymenovaný za veliteľa povstaleckej 1. čs. armády na Slovensku. Velenie nad 1. čs. armádou na Slovensku prevzal 7. 10. 1944. Po skončení organizovaného odporu armády a odchode do hôr 3. 11. 1944 v Pohronskom Bukovci padol do nemeckého zajatia spolu s gen. J. Golianom. Po vypočúvaní v Bratislave bol odvezený do Nemecka. Okolnosti a miesto jeho smrti v r. 1945 nie sú známe.

Štefan OSUSKÝ, diplomat

Narodil sa 31. 3. 1889 v Brezovej. V roku 1905 emigroval do USA, kde na univerzite v Chicagu vyštudoval právo. Aktivne sa zapojil do prvého čs. zahraničného odboja. Po skončení 1. svetovej vojny reprezentoval Československo na Parížskej mierovej konferencii. V roku 1921 ho vymenovali za vyslanca v Paríži a zostal nim až do roku 1940. V rokoch 1922 – 1937 bol predsedom Finančnej kontrolnej komisie pri Spoločnosti národov. Po vzniku 2. svetovej vojny sa zaslúžil o vznik obnovenie československej armády vo Francúzsku. Po porážke Francúzska sa stal štátnym ministrom československej vlády v Londýne.

Z tejto funkcie ho prezident E. Beneš prepustil 30. 3. 1942. Po odchode z čs. exilovej vlády pôsobil na univerzite v Oxforde. Po 2. svetovej vojne odišiel do USA. Prednášal na univerzite

Colgate v Hamiltone a stal sa jednou z vedúcich osobností čs. exilu združeného v Rade slobodného Československa. Zomrel vo Washingtone 27. 9. 1974.

Ján AMBRUŠ, generálplukovník v. v.

Narodil sa 19.5.1899 v Gorne Mitropole (Bulharsko). Jeho vojenská kariéra začala štúdiom na štvorročnej kadetke v rakúskom Traiskirchene. Štúdium ukončil už v Československej republike a po vyradení bol 21. 8. 1919 pridelený do horského delostreleckého pluku 201 v Ružomberku. Začiatky jeho služby v letectve sú datované 31. 3. 1925, kedy bol odoslaný do kurzu delostreleckých pozorovateľov z lietadla. Pilotný výcvik absolvovala od 1. 6. do 15. 11. 1929. Službu v predvojnovnej československej armáde skončil v hodnosti majora ako hodnostne najvyšší letec slovenskej národnosti.

Po vzniku slovenského štátu pokračoval v službe v slovenskej armáde ako prednosta leteckého oddelenia MNO a veliteľ slovenského letectva. Na vlastnú žiadosť však už 1.8.1939 v hodnosti pplk. let. odišiel do výslužby a 3. 9. 1939 odišiel cez Maďarsko a Juhosláviu do Francúzska, kde od 15. 10. 1939 pôsobil na III. (leteckom) odbore Československej vojenskej správy v Paríži. Od apríla 1940 prešiel preškolením na leteckej základni v Chartres. Po napadnutí Francúzska nacistickým Nemeckom bol pridelený do miestnej stíhacej jednotky a stal sa jediným príslušníkom československého letectva slovenskej národnosti, ktorý sa v rámci bojovej leteckej jednotky zúčastnil bojov vo Francúzsku.

Po kapitulácii Francúzska odišiel do Veľkej Británie a 12. 7. 1940 sa v Duxforde stal jedným zo zakladajúcich príslušníkov 310. čs. stíhacej perute. Od septembra 1940 vykonával funkciu veliteľa 312. čs. stíhacej perute, z ktorej bol odvolaný 12. 12. 1940. V júni 1941 ho v hodnosti podplukovníka let. odoslali do Kanady, kde sa ako člen Československej vojenskej misie. Po zrušení misie sa v marci 1943 stal československým vojenským a leteckým atašé v Kanade.

Po skončení vojny sa vrátil do Československa, bol povýšený do hodnosti brigádneho generála a menovaný do funkcie veliteľa letectva Vojenskej oblasti 4 v Bratislave. Pred koncom marca 1948 utiekol do Veľkej Británie a odtiaľ odišiel do USA. V novembri 1948 bol degradovaný na vojaka. Po roku 1989 mu bola hodnosť vrátená a v decembri 1991 bol povýšený na generálplukovníka. Zomrel 21. 1. 1994 v Chicagu (USA). Jeho telesné pozostatky boli prevezené na Slovensko a uložené na cintoríne v bratislavskom Slávičom údolí.

Ludovít SOZANSKÝ, plukovník gšt.

Narodil sa 21. 10. 1908 vo Vinnom, okres Michlovce. Vojenskú prezenčnú službu nastúpil 1. 10. 1930 v delostreleckom pluku 12 v Košiciach. O dva roky neskoršie začal študovať na Vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave. Po absolvovaní akadémie od júla 1934 do začiatku druhej polovice marca 1939 pôsobil v československej armáde, v ktorej dosiahol hodnosť nadporučíka. Po vzniku Slovenského štátu pokračoval v službe v slovenskej armáde do konca mája 1939. Na začiatku júna 1939 ilegálne odišiel do Poľska a v Krakove vstúpil do formujúcej sa československej vojenskej jednotky.

V polovici júna 1939 bol odoslaný do Francúzska, kde 5.8.1939 vstúpil do Cudzineckej légie. Po vypuknutí 2. svetovej vojny sa z Alžirska vrátil do Francúzska a 23. 9. 1939 sa v Agde stal príslušníkom čs. pešieho pluku 2. S týmto plukom sa ako náčelník štábu pluku v júni 1940 zúčastnil bojov na francúzskom fronte. Po porážke Francúzska odišiel do Veľkej Británie. Po povýšení do hodnosti kapitána (apríl 1941) sa stal členom Československej vojenskej misie v Kanade. Po zrušení vojenskej misie od marca 1943 vykonával funkciu prideleného dôstojníka čs. vojenského a leteckého ataše pri kanadskej vláde.

Na začiatku novembra 1944 sa vrátil do Veľkej Británie a v januári 1945 ho odvelili do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Po príchode na oslobodené územie Slovenska bol 20. 4. 1945 zaradený na oblastné veliteľstvo Morava. Na konci mája 1945 sa stal pobočníkom veliteľa 13. divízie, ale už 4. júna bol menovaný čs. vojenským atašé v Kanade. Na konci júla 1945 došlo k zrušeniu tohto úradu a mjr. Sozanský bol v polovici októbra povolaný do 3. ročníka Vysokiej školy vojnovej v Prahe, na ktorej od polovice júla 1946 pôsobil ako profesor. V polovici marca 1948 bol v hodnosti podplukovníka gšt. pridelený na veliteľstvo 10. divízie a poverený velením divízie počas neprítomnosti jej veliteľa.

Jozef GABČÍK, plukovník in memoriam

Narodil sa 8. 4. 1912 v obci Poluvsie, dnes časť Rajeckých Teplic. 1. októbra 1932 narukoval do 14. pešieho pluku v Košiciach. Po skončení prezenčnej služby zostal v armáde ako ďalejslužiaci poddôstojník až do 1. 4. 1937. V noci 3.6.1939 prešiel ilegálne do Poľska a v Krakove vstúpil do formujúcej sa československej vojenskej jednotky. O niečo neskôr, 28. 7. 1939, na lodi Chrobry odplával do Francúzska, kde 2. 8. 1939 vstúpil do Cudzineckej légie a bol zaradený do jej 1. pluku v Sidi-bel-Abbès v Alžírsku. Po vzniku 2. svetovej vojny sa vrátil do Francúzska a 26. 9. 1939 sa v Agde stal príslušníkom čs. pešieho pluku 1. V jeho 12.rote vykonával funkciu zástupcu veliteľa čaty. V júni 1940 sa zúčastnil obranných bojov na francúzskom fronte.

Po kapitulácii Francúzska evakuoval do Veľkej Británie, kde sa stal príslušníkom 1. čs. brigády. V druhej polovici roka 1941 absolvoval viaceré špeciálne kurzy a po tejto dôkladnej príprave sa v hodnosti rotmajstra stal veliteľom skupiny Anthropoid, ktorá mala, po vysadení v Protektoráte Čechy a Morava, uskutočniť atentát na Reinharda Heydricha. Dňa 29. 12. 1941 jeho výsadvková skupina zoskočila v blízkosti Nehvizd pri Prahe. Atentát na rišskeho protektora R. Heydricha uskutočnil spolu s Janom Kubišom 27. 5. 1942. Potom sa v Prahe s ďalšími šiestimi výsadvkármi ukrýval v krypte chrámu sv. Cyrila a Metóda, kde po boji s nemeckými vojakmi 18. 6. 1942 spáchal samovraždu, aby sa nedostal do zajatia.

V roku 2002 bol povýšený do hodnosti plukovníka in memoriam Armády Českej republiky a v roku 2005 aj Ozbromených síl Slovenskej republiky.

Padlí a zomrelí príslušníci čs. vojska vo Francúzsku od 26.9.1939 do 27.6.1940¹

- Matúš BABULÁK** * 12.12.1906, Svrčinovec, okr. Čadca (SR)
† 14.6.1940, Nesles-la-Gilberde, pochovaný v La Targette, hrob č. D/02
- Ján BARTALSKÝ** * 11.6.1916, Uhorská Ves, okr. Malacky (SR)
† 14.6.1940, pri Montereau
- Kamil BARTŮNĚK** * 9.8.1912, Praha - Střešovice (ČR)
† 12.6.1940, Gévrelles, pochovaný v La Targette, hrob č. D/04
- Jaromír BORECKÝ** * 21.5.1913, Jindřichův Hradec (ČR)
† 15.6.1940, Rozay-en-Brie
- Ján CIFRA** * 21.2.1920, Sevljuš, Podkarpatská Rus (Ukrajina)
† 15.6.1940, La Celle
- Vitold DESEGA** * ?
† 20. 4.1940 v Lyone
- Samuel EISENBERG** * 17.11.1906, Berehovo, Podkarpatská Rus (Ukrajina)
† 16.6.1940 (12.6.1940 ?), pri Saint- Martin-sur-Ocre, pochovaný v La Targette, hrob č. D/08
- Josef FAIX** * 23.8.1911, Březno, okr. Žatec (ČR)
† 1.6.1940, Agde, pochovaný v La Targette, hrob č. D/09
- Josef FOIT** * ?, Domažlice (ČR)
† jún 1940, ?
- Jozef GÖRIG** * ?
† jún 1940, ?
- Štefan GULÁŠ** * 10.1.1913, Fiš, domovská obec Hul, okr. Vráble (SR)
† 14.6.1940 (16.6.1940 ?), Montreaux
- Ludvík HAŠKO** * 23.3.1901, Prestavky, okr. Žiar nad Hronom (SR)
† 1.5.1940, Agde, pochovaný v Paríži
- Václav HAUPTMANN** * 29.6.1905, Božkov, okr. Plzeň (ČR)
† 14.6.1940, Montereau
- Erich HAUSER** * 29.6.1907 (29.9.1907 ?), Frýdlant v Čechách (ČR)
† 14.6.1940, La Celle
- František HERSCH** * 15.4.1917, Žilina (SR)
† 18.6.1940, Lion-en-Sullias, pochovaný v La Targette, hrob č. D/11

¹ Spracované podľa: SVOBODA Gustav: 1. československá divize ve Francii (1939 - 1940). Ministerstvo obrany České republiky.: Praha, 2010, s. 269 - 280.

- Ján HERSCH** * 28.4.1921, Žilina (SR)
† 19.6.1940 (18.6.1940 ?), Suesmes
- Jan HORNÁČEK** * ?
† jún 1940, La Chapelle d' Anguillon
- Vojtěch HRDINA** * ?
† jún 1940, ?
- Andrej HUDEC** * 10.9.1904, Horná Porúbka, okr. Považská Bystrica (SR)
† 3.6.1940, Pézenas
- Bohumil JEŘÁBEK**, * 12.10.1903, Ivančice (ČR)
† ?
- Štefan JURÁK** * 9.3.1908, Lieskov, okr. Senica (SR)
† 17.11.1939, Agde, pochovaný v La Targette, hrob. č. D/12
- Ludvik KIRNICKI** (Louis Kirniski), * ?
† 16.6.1940, Pamfou, pochovaný v La Targette, hrob. č. D/13
- Antonín KLČO** (KLEČO ?), * 17.6.1903, ?, domovská príslušnosť Piešťany (SR)
† 16.6.1940, Fleury-les-Aubains, pochovaný v La Targette, hrob č. D/4
- Maxmilian KLEIN** * 16.12.1906 (10.12.1906), Šintava (SR)
† 19.6.1940, Châteauroux, pochovaný v La Targette, hrob. č. D/15
- Václav KOBOS** * 17.10.1915, Malšova Lhota, okr. Hradec Králové (ČR)
† 12.6.1940, Coulommiers
- František KOZÁK** * 9.1.1905, Malé Bystrovany, okr. Trnava (SR)
† 15.6.1940, Lormes, Nièvre, pochovaný vo Fleury-les-Aubrast, Loiret
- Vilém KRAUS, JUDr.**, * 11.6.1898, Lvov, Ukrajina, domovská obec Brno (ČR)
† 17.12.1939, Montpellier (?), pochovaný v La Targette, hrob č. C/02
- Miroslav KRUML** * 30.1.1918, Chotěboř (ČR)
† 17.6.1940 (16.6.1940), ?, pochovaný v La Targette hrob č. H/05
- František KRÍŽ** * 22.11.1903, Dubí, domovská príslušnosť Cvrčovice (ČR)
† 19.6.1940 (20.6.1940), Bordeaux
- Ján KUŠ** * 14.3.1903, Trnavá Hora, okr. Žiar nad Hronom (SR)
† 17.6.1940, Gien
- Štefan KUŽMÍN** (KUZMÍN, KUZMÍN, TUŽMÍN?), * 1.8.1903, Breznica, okr. Považská Bystrica (SR)
† 29.1.1940 (29.1.1940 ?), Agde (Béziers ?)
- Ludevít LIČKO** * 3.7.1914, Čadca (SR)
† ? (pravdepodobne padol v boji pri Loire)
- Jan LICHÝ** * 23.12.1901, ?
† jún 1940, ?
- Jan LOCHMAN** * 2.11.1911, České Budějovice (ČR)
† jún 1940, ?
- Hanuš MANDELÍK** * 1.4.1914 (1.1.1914), Žižkov - Praha (ČR)
† 16.6.1940, v boji pri Loire
- Štefan MARCINKA** (MARCINKA) * 17.8.1904 (17.8.1902), Hlohovec (SR)
† 21.6.1940 (17.6.1940), Fontainebleau, pochovaný v La Targette, hrob č. H/06
- František MAŠEK** * ?
† 18.6.1940, ?
- Jozef MATULA** * 31.3.1897, Brez. Sv. Peter, okr. Malacky (SR)
† 9.3.1940, Villers St. Paul
- Josef MAUTNER** * 7.12.1908, Praha, domovská príslušnosť Jetřichovice (ČR)
† 21.6.1940, Le Vroux
- Josef MOC** * 20.10.1904 (1909 ?), Mladá Boleslav (ČR)
† 26.6.1940, Limognes, pochovaný v La Targette, hrob, č. D/01
- Kurt NEURAD** * 12.6.1914, Praha, domovská obec Roztoky (ČR)
† 16.6.1940, Saint Gondon, pochovaný v La Targette, hrob č. C/03
- Ludvik Edmund NIETSCH** * 21.5.1904, Viedeň, domovská obec Dubnica (SR)
† 12.4.1940, Agde, pochovaný v La Targette, hrob. č. C/04
- František PÁCHA** * 13.1.1906, Pastviny (ČR)
† 18.6.1940, Gien, pochovaný v lese neďaleko mesta Argentan
- Ferdinand PAULDURO** (Pavel DURO), * 22.5.1908, Píla, okr. Žarnovica (SR)
† 20.6.1940, pri Bourges
- Vladimír PECINA** (PEČINA) * 1.5.1909, Turnov, okr. Semily (ČR)
† 13.2.1940, Montpellier, pochovaný v La targette, hrob č. C/07
- Milan PECHÁNEK** (PECHÁREK) * Rieka (Taliansko), domovská obec Sedlice, okr. Hradec Králové (ČR)
† 19.6.1940, pri Châtres
- Milomír PERGL** * 4.11.1909, Most (ČR)
† 26.5.1940, La Palme, pochovaný v La Targette, hrob č. N/09
- Melichar PETLUŠ** (PETLUS) * 25.10.1903 (25.4.1903), Malá Lehota, okr. Žiar nad Hronom (SR)
† 19.6.1940 (18.6.1940), Saint Montaine, pochovaný v La Targette, hrob č. C/08

- Anton PETEREK (PETREK)** * 7.2.1903, Nová Bystrica, okr. Čadca (SR)
† 19.6.1940, Saint Montaine
- Jaroslav Karel POLÁK** * 19.3.1914, Louny, domovská obec Praha (ČR)
† 17.6.1940 (16.6.1940), pri Gien,
pochovaný vo Fleury-les-Aubrais, Loiret
- Jozef POLAK** * 10.12.1904, Čadca (SR)
† v noci z 28. na 29.1940, ?
- Zoltán ROSENZWEIG** * 3.4.1920, Budapešť, domovská obec Trenčianske Teplice (SR)
† jún 1940, ?
- František ROVENSKÝ** * 10.12.1910, Galanta (SR)
† 16.6.1940, Gien
- Šalamún RUBÍN** * 11.5.1913, Belechov, domovská obec Bardejov (SR)
† 18.6.1940, Gien
- Viktor RUDZAN** * 11.5.1900, Rudno nad Hronom (SR)
† 17.6.1940, La-Ferté-sous-Jouarre,
pochovaný v La Targette, hrob. č. C/09
- František Antonín STÁRA** * 28.5.1892, Svatá Kateřina, okr. Kutná Hora (ČR)
† 8.5.1940, Béziers, pochovaný v La Targette, hrob č. C/12
- Alois STRYK (STRYCK)** * 21.1.1911, Drozdov, okr. Zábřeh na Morave (ČR)
† 19.6.1940, pri meste Thénieux,
pochovaný v La Targette, hrob č. C/14
- Rudolf ŠIMÁK** * 17.4.1904 (17.5.1904), Radošovice, okr. Strakonice (ČR)
† 22.6.1940, St.-Martin.Le-Mault
- Josef ŠTAFFEK** * 10.3.1901, Horní Jiřetín, domovská obec Tuchlovice, okr. Slaný (ČR)
† 18.3.1940, Avignon
- Pavel TUROŇ** * 20.11.1919, Koňská, okr. Český Těšín, domovská obec Mistek (ČR)
† 5.6.1940, Montagnac
- Michal ULL (Michael ULM alebo ULLM),** * 2.7.1904, Sv. Peter, Hlohovec (SR)
† 8.2.1940 (5.2.1940), Agde, pochovaný v La Targette, hrob č. B/14
- Josef VANÍČEK** * 6.5.1900, Doubravka, okr. Plzeň /ČR)
† 24.5.1940 (25.5.1940), Pézans
- Josef VOKÁL** * 13.3.1894, Skuteč, okr. Vysoké Mýto (ČR)
† 18.4.1940, La Palme
- František ZÁHRADNÍK** * 16.9.1921, Brno (ČR)
† 26.1.1940, Agde, pochovaný v La Targette, hrob č. E/05

Ján ZACHAR (ZACHER), * 17.6.1909, Šurany (SR)
† 29.3.1940 (21.3.1940), Agde,
pochovaný v La Targette, hrob č. D/13.

Vojnový cintorín čs. vojakov padlých v druhej svetovej vojne pri La Targette

Česko-slovenský zahraničný vojenský odboj sa neskončil porážkou Francúzska

Veliteľi 1. divízie, Březov, 19. června 1940

Č. J. 75/Vel. 1940

Věc: Prohlášení-směnky pro dobrovolně podpísavší.

Adresy podle rozřazení

Na Č. ČSVS 38009 Taj. Vel. 1940.

V příloze k tomuto spisu vydávám prohlášení o dobrovolné účasti v dalších boji za obnovení státní samostatnosti československé. Toto prohlášení bude dáno k podpisu všem příslušníkům čs. vojska ve Francii, i všem civilním osobám, kteří budou žádat, aby byly poaty v rozsahu opatření připravovaných ČSVS a majících ještě dosti možnost pokračovati v boji. Podpisání tohoto prohlášení je podmínkou k přijetí dotčených osob do rozsahu uvedených opatření. Podpisání je dobrovolné, jeho platnost je trvalá na celou dobu našeho boje za obnovení republiky československé.

Dobrovolnost podpisu nemění nic na branné povinnosti občanů československých podle platných zákonů československých, pokud tato povinnost lze nebo bude možné požadovat podle situace v tom kterém státu. Z podpisu také nevyplývají v budoucnosti žádné nároky na ČSVS těch osob, které případně nebudou v boji za obnovení RČS použity, nebo pověřeny nějakými úkoly. Podpisování se bude provádět do zvláštních seznamů (viz příloha číslo 2) a to po setinách a skupinách zvířel ustavených. Seznamy budou spojeny v sašty očíslovaných stádek, prošity a autentizovány velitelem dotčené jednotky, k nim je připojeno (příloha) jako první list „Prohlášení“.

Uzavřené sašty budou označeny klauzulí:

„Potvrzuji, že prohlášení bylo dáno k přičtení všem podepsaným osobám, že tyto osoby byly upozorněny na jeho obsah a na dobrovolnost podpisování. Potvrzuji dále, že všechny podpisy jsou napsány vlastní rukou jevících osob.“

V..... dne 1940

Klauzuli podepíše velitel jednotky a důstojník pověřený dozorem nad podpisováním.

Uzavřené seznamy předložte si cestou.

Dostanou: všechna velitelství úbraní, oddělení štábu a služeb 1., 2. a 3. p. pluk, Div. KPČV, děl pl. 1., SPO 1. tel. prapor, žen. rota, BKČV, div. útoč. park, int. park, div. útoč. rota, NT, let. sloup, vel. čs. jednotek k provedení

Na vědomí ČSVS

Za správnost:

(podepsán mjr.gšt. Ondráček)

Velitel 1. divízie:

brig.gen. Bohuslav MIRCOSLAV v. t.

Prohlášení

Podpisání v připojeném seznamu prohlašuji dobrovolně, bez jakéhokoliv nátlaku, při dobrém vědomí a na svou čest, že se stavím v boji za obnovení republiky československé až do konce.

Prohlašuji, že se bez výhrad a postranních úmyslů podřizuji Vojenské správě Národního Výboru československého, že splním vždy a za všech okolností rozkazy a úkoly, které jim budou dány nebo uloženy.

Slibuji dále, že bez výhrad nastoupím na místa jim příkázána čs. vojenskou správou, že těchto míst neopustím a že tento slib věrnosti nikdy neporuším.

Podpisání jsou si vědomi toho, že jen za těchto podmínek jsou poaty do dalšího odsunu, aby pokračovali v boji za získání národní svobody a státní samostatnosti. V, že každé neuposlechnutí bude mít za následek vyloučení z odsunu, v budoucnu státní podle platných právních předpisů a zavení čs. československého občana.

Podpisáním prehlásenia sa čs. občania vo Francúzsku sa stali dobrovoľníkmi, ktorí sa rozhodli bojovať v radoch čs. zahraničného odboja aj po porážke Francúzska Nemeckom v lete 1940

NEZABÚDAME NA ODVAHU, VLASTENECTVO A HRDINSTVO ÚČASTNÍKOV
ČS. ZAHRANIČNÉHO VOJENSKÉHO ODBOJA V DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE

Čs. dobrovoľník – kaprál vo francúzskej
Cudzineckej légii - 1939

Slobodník čs. vojska vo Francúzsku
1940

ČESKOSLOVENSKÝ VOJENSKÝ ODBOJ VO FRANCÚZSKU

1939 - 1940

Zástava 1. čs. pešieho pluku
vo Francúzsku - 1940 - rub

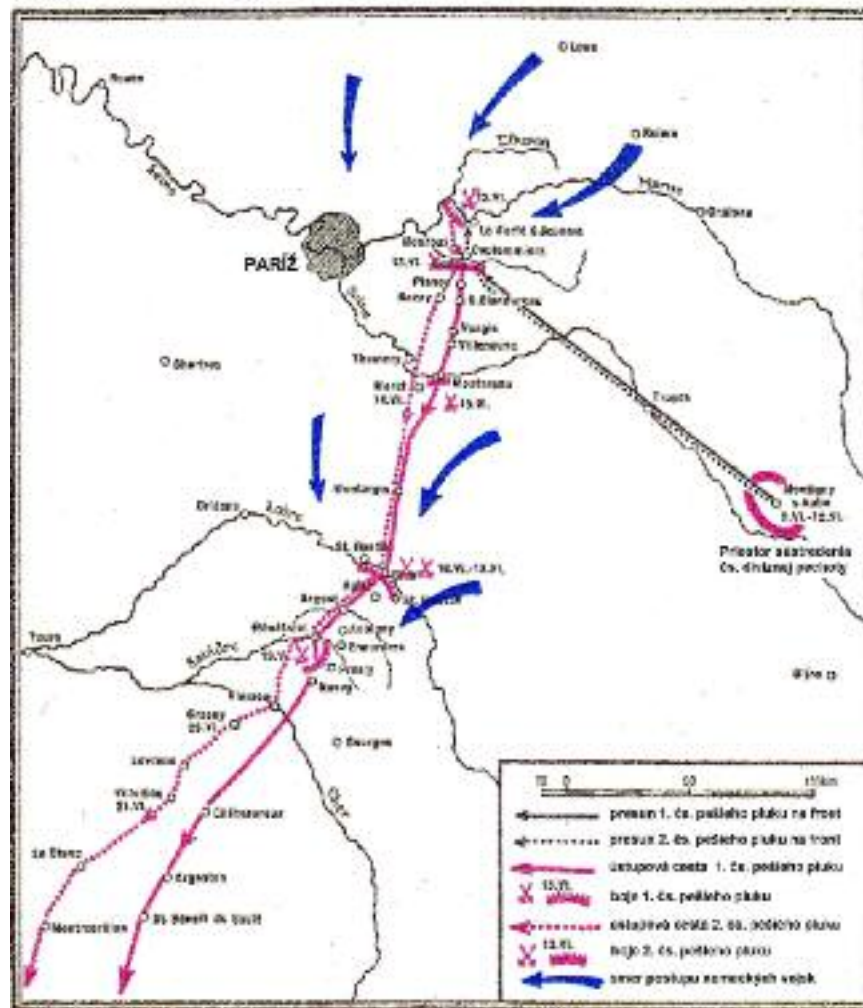
Zástava 2. čs. pešieho pluku
vo Francúzsku - 1940 - rub

Venované pamiatke vojakov 1. československej pešej divízie
vo Francúzsku, ktorí bojovali proti nacistickému Nemecku v r. 1940

Nasadenie čs. peších plukov do ústupových bojov vo Francúzsku v lete 1940

Postup vojsk nemeckého agresora vo Francúzsku v rok 1940

Karol Pajer – hrdina boja proti fašizmu

Vydal: Posádkový klub Trenčín v spolupráci s Klubom vojenskej histórie - proti-fašistického odboja Trenčín, Klubom priateľov Francúzska a Slovenska Žilina s využitím podkladov venovaných klubu Vojenským historickým ústavom Bratislava pre medzinárodnú putovnú výstavu v roku 2012

Text napísal: Doc. PhDr. Jozef BYSTRICKÝ, CSc.

Fotografie dodal: VHÚ Bratislava

Tlač: 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Náklad: 200 ks